

Minuta Atelierului 4

Finanțarea programelor de formare în sistem profesional-dual - partajarea costurilor de formare profesională și facilități pentru elevi și operatori economici

Moderator: Ildiko PATAKI, CNDIPT

Raportor: Daniel VULEA, S.C. EUROSPORT DHS S.A.

Persoane suport: Felicia Ioana SĂNDULESCU, Gabriel Alexandru RADU, CNDIPT

Vorbitori:

- Dan BRUMBOIU, Director, SC Polipol Mobila SRL, Foieni, județul Satu-Mare
- Mona NICOLICI, Head of Sustainability, OMV Petrom

Introducere (moderator)

Este deja acceptat de către designerii de politici educaționale că și acest domeniu implică costuri! Un singur lucru este mai scump decât investiția în educație, și anume să NU investești în educație! – cu o posibilă economie pe termen scurt, însă cu certe rezultate pe termen mediu și lung!

Atelierul 4 și-a propus inventarierea elementelor fundamentale privind finanțarea programelor de formare în sistem profesional-dual, construind pe rezultatele și concluziile deja centralizate ale consultărilor regionale.

Participanții – reprezentanți ai diferitelor categorii de parteneri – au fost invitați să argumenteze nevoia diferitelor tipuri de investiții și modalități de partajare ale costurilor.

S-a solicitat exemplificarea concretă a costurilor, pe baza evidențelor celor care deja implementează diferitele programe de formare profesională cu elemente de dual.

Participanții au fost invitați să propună soluții fezabile de vizualizare a costurilor în contabilitate, și documentarea acestora în cadrul bugetului total al părților implicate în gestionarea schemei de formare profesional-dual, pentru categoriile de cheltuieli necesare. În condițiile unui PIB sub media EU, și cu o investiție globală în educație de 4.7% din PIB, și acesta în urma valorilor EU, este o sarcină dificilă identificarea surselor de finanțare pentru noile forme de calificare, care să includă în mod transparent costurile partajate.

Participanții au fost invitați să formuleze opinii, pe baza experienței concrete, privind patru tipuri de costuri, diferențiate între ele, astfel (categoriile fiind rezultatul dezbaterilor regionale):

- SUBVENȚII PENTRU ELEVI - transport, cazare, masă, bon de masă „la purtător”, bursă profesională de participare și de merit

- COSTURI COMPONENTA COMPANIE - cu facilități fiscale pentru achiziții speciale de echipamente cu destinația educație; Bursă profesională – cu posibilitatea de diferențiere (penalizări și premiere) și cu reducerea sau eliminarea taxelor cu care bursa este încărcată (implicit deductibilitatea acestor costuri); Costuri de personal – aferent tutorilor alocați pentru instruirea practică

COSTURI COMPONENTA ȘCOALĂ - Costuri de personal – maestru / profesor instructor, în cooperare cu tutorele, distribuția și corelarea rolurilor, inclusiv pentru evaluare pe parcurs, examinare și certificare finală

COSTURI COMPONENTA NAȚIONALĂ – la nivel de program, pentru implementarea acestuia; costuri de promovare, marketing – campanie națională, de reluat anual; costuri pentru identificarea cererii și adecvarea ofertei la cerere – cu vizibilitate și accesibilitate

Intervențiile / punctele de vedere formulate de participanți în cadrul dezbaterilor
(rezumat):

Dorin Șaramet, Lingemann SRL, DWK Fit for Future

1. Am achiziționat două mașini cu comandă numerică pentru școală și a fost necesar să plătim TVA 20% pentru a le putea dona școlii. Am primit răspuns scris de la Ministerul finanțelor că nu se pot scuti de la plata TVA echipamentele donate școlilor (cu argumentul că s-ar încălca legislația europeană), soluția sugerată fiind de a se “împrumuta” aceste utilaje școlii.

Firmele partenere au investit în școală suma de 3 mil. Euro, iar pentru toate sumele investite în utilaje s-a plătit TVA.

Prin urmare, propunerea a fost ca una dintre facilitățile fiscale să fie aceea de scutire de TVA pentru echipamentele achiziționate pentru instruirea elevilor, exclusiv pentru scopuri de educație și formare profesională, indiferent dacă acestea sunt donate școlii sau utilizate pentru formarea în cadrul companiei.

2. Firmele din DWK s-au adresat unui colegiu tehnic din Brașov, care dispune de o bună dotare în domeniul electrotehnic, în dorința încheierii unui parteneriat după modelul Școlii Profesionale Germane Kronstadt (SPGK) pentru formarea elevilor în calificări solicitate de angajatori. Răspunsul directorului a fost că nu este de acord cu transformarea liceului într-o școală profesională; probabil că ceea ce nu-i convine este faptul că la SPGK sunt urmărite obiective SMART de performanță. Aceste obiective sunt convenite între școală și firmele partenere și sunt atent monitorizate: absențe sub 5%, inclusiv cele motivate (care trebuie recuperate), media generală pe semestru minim 6,50. Dacă aceste obiective nu se îndeplinesc, firma sfătuiește și se implică activ în relația cu profesorii pentru ca aceștia să poată găsi problemele care conduc la aceste disfuncționalități și identificarea soluțiilor posibile.

Această abordare partenerială, de susținere a învățământului profesional, cu implicarea firmelor pe baza unor obiective clar convenite, poate fi cea mai ieftină modalitate de finanțare a formării profesionale (comparativ cu alte modalități de formare a forței de muncă).

Christian Von Albrichsfeld, Continental Romania

Sunt foarte importante și investițiile făcute în companii pentru formarea corespunzătoare a elevilor/formabililor. Toate aceste echipamente trebuie să fie scutite de taxe.

Bursele acordate elevilor nu trebuie să fie impozitate, de asemenea trebuie deduse fiscal la calcularea profitului impozabil.

După pilotarea unui astfel de mecanism de scutire de taxe pe câteva firme/școli, acestea pot fi introduse la nivel național, apoi, toate companiile să fie obligate să contribuie pentru educație și formare profesională. Astfel, o propunere pe termen lung este de a constitui un fond pentru educație și formare profesională la nivel național.

Există 3 tipuri de bugete care pot contribui la dezvoltarea învățământului profesional dual:

- bugetul de stat;
- bugetul autorităților locale – de cele mai multe ori acestea spun că nu au destule resurse pentru a face investiții în școală;
- bugetul companiilor implicate ca parteneri de practică.

Cheltuielile suportate de compania mea pentru un elev:

- 200 lei / lună – cazare
- 500 lei / lună – masă
- 200 lei / lună – bursă
- echipamente și materiale de lucru

În total, numai pentru formarea unui elev, compania cheltuiește aproximativ 200 euro / lună.

Se fac multe alte cheltuieli – dacă compania dorește acest lucru – pe reabilitarea clădirilor școlii sau pentru dotarea atelierelor / laboratoarelor de specialitate din școală.

Kelemen Tibor, AJOFM Covasna și Consorțiul Regional al Regiunii Centru

Este necesar să se țină cont și de bugetul asigurărilor de șomaj. Legea 76 prevedea într-un articol (abrogat în acest moment) că, pentru stimularea ocupării, un angajator trebuie să fie motivat să formeze angajații. Nu mai este în acest moment aplicabil deoarece s-a considerat că este ajutor de minimis. Dar acești bani sunt ai contribuabililor și putem să îi folosim pentru încurajarea firmelor să se implice în formarea elevilor din învățământul profesional dual, ca modalitate de stimulare a ocupării și de combatere a șomajului.

Nicolici Mona, OMV Petrom

Este foarte importantă implicarea companiilor în realizarea instruirii practice a elevilor pentru ca aceștia să se poată angaja ulterior pe piața muncii.

Brumboiu Dan, Polipol Mobila SRL

A început implicarea în formarea profesională a elevilor din anul 2012 în Carei. Polipol este cel mai mare producător de mobilă din țară. În acest moment, 107 elevi fac practică la Polipol.

Codul fiscal nu prevede deductibilitatea cheltuielilor realizate de noi pentru instruirea acestor elevi, precum:

- echipamente de protecție;
- renovare internat, sală de sport, săli de clasă;
- transportul elevilor.

Toate aceste cheltuieli se fac de către companie pentru școală prin sponsorizare și nu este normal.

Vulea Daniel, S.C. EUROSPORT DHS S.A.

Trebuie găsite modalități de finanțare pentru implicarea companiilor în educație. De exemplu, noi am asigurat un tutore la 5 elevi, acest lucru ducând la creșterea calității formării și la rezultate foarte bune ale elevilor pe viitor.

Se poate pilota un mecanism de deduceri fiscale pentru firmele care au deja o tradiție în acest parteneriat cu școlile. Trebuie stabilit cât la sută din finanțare revine ministerului educației și cât la sută revine companiei, iar din acest procent, cât poate fi dedus sau scutit de anumite taxe.

Dorin Șaramet, Lingemann SRL, DWK Fit for Future

Ar trebui avută în vedere posibilitatea de a se mări deductibilitatea pe impozitul pe profit (limita permisă de actualul cod fiscal pentru scutirea de la impozitare a profitului reinvestit este de 20% din impozitul din profit, iar condițiile sunt foarte restrictive). Este nevoie de lărgirea categoriilor de cheltuieli din profitul reinvestit acceptate pentru scutire de la impozitare și de revizuirea condițiilor de acordare a scutirii de impozitare pentru a se putea include și cheltuielile pentru educație (în acest moment nu sunt recunoscute ca deductibile cheltuielile din profitul reinvestit efectuate pentru educație. Astfel, statul nu pierde nimic, dar școala câștigă foarte mult.

Bogdan Liviu, ArcelorMittal Galati, membru CLDPS și Consorțiu regional

Nu este de acord ca firmele implicate în sistemul dual să fie obligate să fie autorizate ca furnizori de formare profesională pentru adulți.

Este necesar să se realizeze o linie specifică de finanțare pentru învățământul profesional dual din fonduri europene.

Trebuie prevăzute costuri pentru actualizarea / regândirea curriculei.

Christian Von Albrichsfeld, Continental Romania

Pilotarea este o idee foarte bună. Să începem pilotarea pe companii mari care pot susține un efort financiar, care au fost deja implicate în formări pentru învățământul dual și apoi să se generalizeze. Poate IMM-urile nu au atâta putere pentru a fi implicați încă de la început, dar pot beneficia de muncitori.

Nicolici Mona, OMV Petrom

Este bine ca un număr cât mai mare de companii să solicite școlarizare, indiferent de mărimea lor și indiferent dacă au sau nu au profit la acest moment. Există riscul ca, dacă profitul scade, să scadă și investiția companiei în școală.

Deci, trebuie găsite acele facilități fiscale care să motiveze companiile să se implice în învățământul profesional dual, indiferent de mărime sau de profit.

Trebuie scurtat timpul de amortizare a costurilor, de la 5 ani cum este acum, la 1 an.

Trebuie scutite de taxe și contribuții sociale cheltuielile cu salariul pentru tutorii care se implică în instruirea practică atâta timp cât aceștia sunt scoși din producție.

Trebuie să li se permită tutorilor să predea în școli pentru a fi mai aproape de profesori și de elevi.

Dorin Șaramet, Ligemann SRL, DWK Fit for Future

Dnul deputat Ialomițeanu a precizat că se va schimba Codul fiscal până la data de 1 septembrie, deci, este un moment în care se pot face propuneri.

Maria Simuț, CNDIPT

Există în acest moment posibilitatea ca un angajat al unei firme să predea în școală, în regim de plata cu ora. Sumele sunt foarte mici, dar există această posibilitate.

Christian Von Albrichsfeld, Continental Romania

În Germania este o onoare ca un angajat să fie solicitat să predea într-o școală. El nu este plătit suplimentar de școală, ci cu salariul lunar de la companie.

Petrescu Claudia, Institutul de Cercetare a Calității Vieții

Investiția nu trebuie lăsată la întâmplare. În primul rând ar trebui să fie o investiție a statului. Dacă mâine compania nu mai poate susține efortul de implicare în viața elevilor, aceste clase nu trebuie să se desființeze.

Trebuie făcute partajările clare între competențele statului și ale companiei în procesul instructiv educativ.

Nu cred că este nevoie de pilotare pentru că deja avem câteva nuclee foarte puternice la Brașov, la Timișoara, prin companii puternice precum Schaeffler Romania, Continental, Polipol și altele.

Peste tot învățământul dual este o alternativă. Nu se poate generaliza la nivel de sistem. Învățământul dual poate funcționa în zone unde există o infrastructură, unde există companii care doresc să se implice.

Vijulie Violeta, WorldSkills Romania

Chiar dacă în România funcționăm de câteva luni, la nivel mondial, WorldSkills este o organizație prezentă în 75 de țări. Susținem implicarea în concursuri pe meserii organizate la nivel european și național, în așa fel încât România să poată participa la astfel de competiții.

Nela Plugărescu, Consilier ministru MENCS

Este important să încercăm să vedem cum funcționează alte modele de succes în Europa. Astfel, modelul din Franța este un exemplu în ceea ce privește colaborarea dintre companii și școli în momentul în care părinții elevilor din gimnaziu sunt invitați să vadă condițiile reale de pregătire a viitorilor elevi. Astfel, aceștia pot să îndrume mai bine copiii către meserii care se cer pe piața muncii.

Tot în Franța, cadrele didactice lucrează o zi pe lună în companii pentru actualizarea cunoștințelor.

Partajarea costurilor dintre stat și mediul privat poate conduce la condiții prielnice pentru implementarea învățământului dual în România.

Pentru situațiile în care în care nu există agenți economici interesați de asigurarea condițiilor de pregătire practică, ar trebui să se analizeze prognozele de dezvoltare economică pe termen mediu și lung și să se finanțeze din FSE dezvoltarea de campusuri puternice care să asigure, cazare și hrană pentru elevii dintr-o anumită regiune, dar și condiții optime pentru realizarea pregătirii practice în sectoarele cu potențial de dezvoltare în respectiva regiune.

Pe o altă parte, statul ar trebui să aibă în vedere pregătirea elevilor pentru calificări care se pretează la derularea de activități economice pe cont propriu, având în vedere faptul că marea majoritate a companiilor din România au în medie 2,5 angajați.

Cristea Cristian, City Grill

Programele de orientare profesională sunt foarte importante pentru a asigura succesul învățământului profesional dual. Acestea trebuie realizate în parteneriat între școală și companie.

Vasilescu Florentina, CNDIPT

Prin intermediul Proiectului JOBS, CNDIPT se preocupă de consilierea și orientarea profesională a elevilor din gimnaziu pentru a alege un traseu de formare profesională potrivit abilităților pe care le au. Rezultatele acestui proiect se vor vedea la nivel de sistem, pentru că se va introduce în planul de învățământ.

Ionescu Cristina, Camera de Comerț și Industrie a României

A fost susținută necesitatea asigurării unui raport de 30% pregătire teoretică adaptată nevoilor firmei și 70% pregătire practică. Au fost solicitate facilități de finanțare din POCU pentru autorizarea firmelor pentru a deveni furnizori de formare profesională. S-a propus acreditarea camerelor de comerț pentru a participa la examinarea și certificarea elevilor din învățământul profesional dual. Se propun consultări mai dese a tuturor factorilor implicați în derularea de astfel de programe care presupun o colaborare strânsă a școlii cu parteneri de practică din rândul companiilor.

Concluzii necesare pentru un Roadmap al învățământului profesional-dual, agreate în cadrul atelierului:

- ✓ Scutire de TVA pentru echipamentele achiziționate pentru activitățile de educație și formare profesională în cadrul firmei (ca activități care nu sunt producătoare de profit); TVA zero pentru echipamente donate școlilor;
- ✓ Același regim de scutire de taxe pentru cheltuielile realizate în cadrul companiei (dotări, amenajări etc), cu regim special, de deservire a procesului de educație și formare profesională;
- ✓ Costurile pentru educație să fie considerate **INVESTIȚIE, pe TERMEN LUNG în resursa umană**;
- ✓ Scutire de taxe pentru bursele/alte tipuri de remunerații acordate elevilor
- ✓ Partajarea bugetelor: Dotarea atelierelor școlare trebuie asigurată din fonduri publice (cel puțin dotarea de bază); aceste ateliere sunt necesare pentru perioada de instruire practică de tip „induction”, de pregătire a integrării în contextul real de muncă oferit de practica din firme;
- ✓ Unele școli au dotări bune, dar nu sunt utilizate eficient, cu prioritate pentru învățământul profesional. Cheltuirea eficientă a banilor publici presupune dirijarea acestora prioritar către învățământul profesional (în nevoile angajatorilor predomină nivelul 3 EQF);
- ✓ Finanțare din partea autorităților locale – posibil, dar nu există obligație din partea acestora. Se recomandă elaborarea unui set de propuneri pentru politicile publice la nivel local cu privire la susținerea învățământului profesional;
- ✓ Cheltuieli suportate de firme: cca. 200 euro/elev/lună (cheltuieli de cazare, transport, masă, echipamente de lucru, burse, tutori, materie primă) la care se adaugă costurile pentru dotarea cu echipamente, uzura și amortizarea acestora);
- ✓ Utilizarea bugetului asigurărilor de șomaj pentru anumite tipuri de cheltuieli, având în vedere rolul educației și formării profesionale pentru prevenirea șomajului;

- ✓ Deductibilitatea cheltuielilor cu formarea profesională a elevilor (în prezent, codul fiscal acordă deductibilitate doar pentru formarea salariaților);
- ✓ Soluțiile utilizate în prezent de angajatori pentru dotarea școlilor sunt de sponsorizare. Normal ar fi să existe posibilitatea de a se mări deductibilitatea pe impozitul pe profit (limita permisă de actualul cod fiscal pentru scutirea de la impozitare a profitului reinvestit este de 20% din impozitul din profit, iar condițiile sunt foarte restrictive). Este nevoie de lărgirea categoriilor de cheltuieli din profitul reinvestit acceptate pentru scutire de la impozitare și de revizuirea condițiilor de acordare a scutirii de impozitare pentru a se putea include și cheltuielile pentru educație (în acest moment nu sunt recunoscute ca deductibile cheltuielile din profitul reinvestit efectuate pentru educație);
- ✓ Ar trebui demarat un proiect pilot (1 an), de testare a aspectelor și schemelor aplicabile privind finanțarea. Vor fi implicate școli și companii partenere ale acestora cu disponibilitate și capacitate de a se implica în pilotare. Se va monitoriza întregul proces, inclusiv costurile implicate și sursele de finanțare, cu evaluarea rezultatelor intermediare, care pot servi pentru a fundamenta designul metodologiilor operaționale; este importantă pilotarea doar în contexte care vor putea oferi în mod transparent elementele de funcționare optimă! Este important de reținut că acest tip de formare nu poate fi demarat decât acolo unde există cererea explicită și documentată a angajatorului!
- ✓ Investiții în formarea resursei umane (tutorii din companii, profesorii din școli) având în vedere nevoile de actualizare a competențelor; se remarcă nevoia de co-formare a părților implicate în dual, atât în companii (pentru profesori) cât și în școli (pentru tutorii), precum și formarea în echipă de alți specialiști;
- ✓ Schemele de deduceri fiscale care pot funcționa în cadrul companiilor care înregistrează profit, NU sunt transferabile asupra celor care nu declară profit; pentru aceste companii trebuie identificate soluții/facilități fiscale care nu sunt condiționate de profitul obținut în anul respectiv; de exemplu, în cazul în care într-un an firma nu obține profit, costurile cu educația și formarea profesională să fie deduse în exercițiul financiar următor; se recomandă revizuirea reglementărilor privind durata de amortizare, în sensul scurtării duratei de amortizare pentru echipamentele utilizate în educație și formare profesională; scutirea de taxe și contribuții sociale pentru cheltuielile cu salariul tutorilor de practică (pentru timpul alocat pregătirii elevilor, în care nu fac producție);
- ✓ Eliminarea restricțiilor pentru implicarea specialiștilor din firme în predarea unor ore în școli: revizuirea sistemului de plată cu ora pentru stimularea implicării specialiștilor din firme (în Germania este o onoare și recunoaștere publică dacă poți preda în școală!);
- ✓ Să ne uităm și la ce finanțare trebuie să asigure statul. Să nu uităm rolul statului; nu peste tot sunt condiții de dual cu parteneri care se pot angaja la partajarea contribuțiilor. Este necesar să se facă o analiză cu segmentare pentru condiții diferite în funcție de mărimea localității, mediul rezidențial, mărimea și capacitatea financiară a firmelor locale etc., pentru a se asigura dobândirea unei calificări și acolo unde nu există condițiile pentru implementarea schemei de dual, fără riscul compromiterii acestui concept;

- ✓ Componenta de promovare este foarte importantă pentru acces și performanță. Se recomandă organizarea de concursuri de meserii (nivel local, național, european, internațional);
- ✓ POCU ar trebui să asigure finanțare pentru acreditarea firmelor ca furnizori de formare. Ar trebui avut în vedere un sistem de acreditare adecvat pentru cerințele formării profesionale inițiale într-un sistem dual funcțional;
- ✓ Constientizarea interesului general: **costurile cu formarea sunt o investiție pe termen lung, care servește unui interes general, nu o cheltuială generatoare de profit;**
- ✓ Concentrarea investițiilor în dezvoltarea / reabilitarea de centre de formare / campusuri mari – inclusiv prin proiecte cu finanțare din POR;
- ✓ O propunere pe termen lung este constituirea unui fond pentru educație și formare profesională la nivel național, din contribuții din partea companiilor. Un sistem funcțional va trebui să asigure utilizarea corectă a acestui fond, care poate fi constituit doar după documentarea eficienței sistemului de formare.

Orizont de timp

Pentru **propunerile de facilități fiscale**, orizontul de timp depinde de Ministerul Finanțelor Publice și de procedurile parlamentare.

***N.B.** conform unor informații furnizate de unii participanți în cadrul atelierului 4 (Dorin Șaramet), este în lucru proiectul pentru modificarea Codului Fiscal (termen 1 septembrie). Este o oportunitate pentru a înainta cât mai urgent propunerile de facilități fiscale mai sus menționate pentru a fi incluse în proiectul de modificare a Codului Fiscal.*

Pentru dotarea de bază a atelierelor și laboratoarelor din unitățile de învățământ, sursele de finanțare sunt bugetul de stat și fondurile europene.

Pentru subvenționarea cheltuielilor pentru mobilitatea elevilor a se vedea proiectul de lege aflat în dezbateră parlamentară.

Orizontul de timp fezabil pentru constituirea unui fond de formare profesională: termen mediu/lung. Presupune analiză comună și colaborare între MENCȘ și Ministerul Finanțelor Publice și consultări cu partenerii sociali din mediul economic.

Pregătirea pilotării schemei, acolo unde există deja constituit parteneriatul cu disponibilitate:

- lansare invitație la pilotare/testare;
- selecția companiilor / unităților de învățământ care să ia parte la pilotare;
- MONITORIZAREA întregului proces de pilotare, pentru a putea documenta, culege evidențe necesare pentru recomandări la scară largă.

Crearea unui Grup de lucru pentru a analiza aspectele legislative care funcționează, cele care necesită completări și cele care sunt necesar a fi propuse și adoptate.

Definirea calificărilor care se vor putea obține prin învățământ profesional-dual, distinct de cele care se pot obține pe liceu tehnologic. IMPORTANT este să se elimine concurența nejustificată între cele două rute. Se **recomandă definirea unui număr de calificări pentru care EXISTĂ capacitatea** de a dezvolta împreună cu parteneri noul curriculum, adecvat cerințelor.

S-a făcut oferta de a continua analiza aspectelor financiare în cadrul unei întâlniri găzduite de către companii, care se oferă. O primă ofertă este din partea SC Eurosport DHS SRL Deva.

Toți participanții din cadrul atelierului și-au manifestat disponibilitatea de a participa la construirea unui învățământ profesional dual și de a susține eforturile pentru a se forma viitori angajați de calitate într-un parteneriat real între mediul public și cel privat.